

Hodnocení bakalářské práce Ivany Naxerové Josef Fraisa a Václav Dušek, prozaici 70. a 80. let.

Nestává se často, aby si student vybral jako téma práce zkoumání děl z období tzv. normalizace, ona dvacetiletá perioda je zřejmě vnímána či trpěna prizmatem mnoha (povětšinou falešných) apriorismů jako nudná, šedá, neatraktivní, nevýrazná, prostě „normalizační“; takto nebo obdobně bývala krátkozrakými neuměteli označována ostatně i snad všechna období předchozí. Tato práce je věnována autorům hned dvěma, nedávno žel zesnulému Josefu Fraisovi (1946 - 2013) a Václavu Duškovi (*1944). Jak se někdy stává, životní osudy i literární díla obou se i po mnoha desetiletích vzpírají jakémukoliv normativnímu či kádrovému škatulkování a autorka možná netušila, jaké obtíže a jaká překvapení ji při práci čekají. Tím cennější je výsledek.

V první a velmi důležité části je stručně, ale výstižně představeno kulturně politické ovzduší 70. a 80. let. Spletité a nejednoznačné životní osudy obou autorů i jejich díla jsou v následujících kapitolách sice zkoumány odděleně, díky totožné kompozici obou oddílů je však možné porovnávat je permanentně; následuje interpretace textů a analýza jednotlivých strukturních složek (postava, prostředí, styl) jejich próz.

Téměř všechny prózy obou spisovatelů výrazně reflektují i jejich vlastní životní zkušenosti, autorka toto zdůrazňuje i při analýze postav (zejména mužských): od mladické lyričnosti přes dramatickou konfliktnost po epické „zmoudření“ k většímu porozumění pro svět ženský; chlapáctví, někdy drsné, důraz na přátelství, kamarádství, upřímnost, solidaritu, naopak opovržení pro faleš, lhostejnost jsou společnými základními stavebními kameny textů Fraise i Duška a autorka těmito mravními atributy charakterizuje jak postavy literární, tak i jejich tvůrce (u Fraise - slovy autorky - „vyloženě záporného hrdinu

nenajdeme“, zatímco Duškův Tadeáš Falk rozhodně není výlupkem všech ctností).

Práci se zdařilo napsat z pohledu mimo bariéry „normalizace“, autorka si pro sebe samu objevovala díla obou autorů sympaticky zaujatě, empaticky, emotivně, ale upřímně a čistě, a přes toto vlastní hledání dokázala práci vtisknout ucelený tvar, to je pro mne i velkým přínosem předložené práce: nepodléhá dobovým falešným iluzím, že počátkem všeho progresivního je letopočet 1990; oba spisovatelé si užili odmítání i plácání po ramenou za činy své i za skutky svých postav do sytosti od „předlistopadových“ i „polistopadových“ strážců literární mravnosti (viz seznam sekundární literatury; zejména J. Frais na sobě poznal důsledky „polistopadových změn“, o nich viz jeho poslední kniha Fackování andělů, 2012), oba budou možná umístěni do zadních řad literární historie za mnohé pozdější objevy i „objevy“ (některé jejich knihy již byly vyřazeny z knižních fondů!), knihy obou však nezávisle na sobě uchovávají křehké příběhy dospívajících, dozrávajících kluků a děvčat nejednou z rozvrácených či neúplných rodin, potýkajících se se zákonem, tápajících, utíkajících, toulajících se, chybujeících, ale stále hledajících, oba autoři zůstávají součástí literární a historické paměti. V tom spatřuji druhé významné pozitivum a této bakalářské práce – autorce se podařilo prolnout osudy literárních hrdinů a jejich tvůrců při respektování rozměrů a zákonitostí konstruování fikčního světa literárního díla a zároveň je stále citlivě vnímat jako texty rodící se v době snad nesnadné pro vznik svobodného uměleckého díla, ale ještě nesnadnější pro volný a svobodný rozlet dospívající duše.

Práce je napsána poučeně, kultivovaně, se zanedbatelným minimem drobných chyb.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat jako výbornou.

V Plzni 20. května

Jiří Staněk

